

Ἔνα παζάρι ποῦ κάθε μεταπράτης φιλοτιμῆται νὰ στείλῃ τὸ ἐμπόρευμά του γιὰ νὰ τὸ ρε-
κλαμάρῃ, δὲν ἔπρεπε ν' ἀφίσουν μερικοὶ ἀνίδεοι κουτοπατοιῶτες νὰ τὸ ἐκμεταλλευθοῦν εἰς βάρ-
ρος τοῦ ἔθνους καὶ νὰ τοῦ δώσουν τὸ πομπῶδες ὄνομα «**Διεθνῆς ἔκθεσις Ἀθηνῶν**», ἀλλὰ
μήπως φαν-ασθήκανε ποτὲ τίς συνέπειαι ἐνὸς τόσο τολμηροῦ ἔργου; αὐτὸ ἀποδεικνύει τὴν
ἐπιπολαιότητά μας καὶ τὴν στενοκεφαλιά ποῦ μᾶς δέρνει· ὅσο στενώτερα βλέπανε τόσο περισ-
σότερο θέλανε νὰ δώσουν ἐθνικὴ σημασίαν στὸ ἀκατανόητον ἔργον τους, καὶ βρῆκανε τὴν συν-
δρομὴ ὄλων τῶν ἀνευθύνων ἰδεολόγων γιὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἄσκοπὴ αὐτὴν ἐπιχει-
ρησιὴ ἢ ὅποια μᾶς ἐζημιώσῃ ὅσο καὶ ὁ τελευταῖος πόλεμος τοῦ 97.

Ποῦ ἀκούσθηκε ἔκθεσις ἢ ὅποια αὐτοπροαιρέτως κόβει χρυσοῦς βραβεῖα καὶ διπλώματα γιὰ
νὰ περιμαζεύσῃ ὅσους μπόρουν νὰ πληροῦνουν τετραγωνικὰ μέτρα καὶ νὰ ρεζιεύσῃ τὴν
ἐθνικὴν ἐργασίαν ποῦ τόσο καλὰ ξαναγεννήθηκε τὰ τελευταῖα αὐτὰ χρόνια τῆς μεταβατικῆς
ἐποχῆς μας; Ἡ μὴ νομίζουν ὅτι ἔργα ἑλληνικὰ εἶνε τὰ ἐκτιθέμενα ἐκεῖ ἔπιπλα πολυτελείας
τῶν κ. κ. Ραυτοπούλου Μαγιάση καὶ λοιπῶν μαθητῶν τῆς ξένης ἐργασίας; Πῶς εἶνε ἡ τέχνη
γιὰ τὰς ἀνάγκαις τοῦ λαοῦ; Πῶς εἶνε ἡ καλαισθητικὴ ἔρευνα τῶν αἰτίων τῆς δημιουργίας
ὄλων αὐτῶν τῶν πραγμάτων μὲ τὰ ὅποια ζοῦμε καθημερινῶς;

Καὶ ἂν βγάλωμε ἀπὸ ἐκεῖ μέσα τὰ ποτωγενῆ μπρούτζινα γουδιὰ καὶ τὰ ἐβραϊκὰ γυα-
λικὰ κάποιου ὑαλοουργείου, δὲν μένει τίποτε ἄλλο παρὰ αἱ μοναδικαὶ ἐξαιρέσεις μας ποῦ ζοῦν
μὲ τὸ ἐγὼ τους ἔξω ἀπὸ τὴν κίνησι τοῦ τόπου μας σὰν τὸ ποδήλατο τοῦ κ. Βήγου καὶ σὰν
τὰ περίφημα πετσιὰ ἐνὸς περιφρονημένου γίγαντος τοῦ κ. Μομφυλίου. Ἐπειτα ἀπὸ λίγο
καιρὸ ἅμα θὰ ἐξετάσουμε τίς αἰτίαι γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν τεχνῶν στὴν Ἑλλάδα πολλὰ
θὰ μάθουν αὐτοί. ποῦ ἔτσι ἐπιτόλαια κάμανε τὴν ἔκθεσι, σχετικὰ μὲ τὴν πρόοδο τοῦ ἔθ-
νους μας, καὶ τότε ἴσως σὲ ἄλλῃ ἔκθεσι νὰ μὴ τολμοῦνε μὲ τόση θρασύτητα νὰ πέρνουν ἀπὸ
τὴν ἀνάποδὴ τὴν πνευματικὴν ἐνὸς τόπου κίνησι.

Στὸ καλλιτεχνικὸν τμήμα βρισκομε τοὐλάχιστον μὴ ἰκανοποίησι ὄχι γιὰ τὴν Ἑλληνικὴν
καλλιτεχνίαν προοδεύει, ἀλλὰ γιὰ τὴν μπόροῦμε νὰ κίνοῦμε τὴν σύγκρισιν μὲ τὰ λίγα καλὰ
ξένα ἔργα ποῦ ἐστεῖλαν στὴν ἔκθεσι οἱ ξένοι καλλιτέχνη· τῶρα βλέπομε πόσο πίσω βρισκό-
μαστε καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἀτομικῆς ἐργασίας καὶ γιὰ τὸ ὕψος τὸ ἀχαρκτήριστον ποῦ
διακρίνει τὴν κακόσχημὴ ἑλληνικὴν τέχνην. Οἱ Ρουμουῦνοι μᾶς παρουσιάζονται ρωμαλέοι ἂν
καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον εἶνε ἑλληνες ἔξομῶται, ἔχουν ὁμως σύστημα στὴν ἐργασία τους καὶ
διακρίνονται γιὰ τὴν ζωγραφικὴν τους ἰκανότητα ποῦ ξεχωρίζει μὲ τὴν ἐλευθερίαν τὴν ἀλη-
θινὴν τῆς τέχνης. Γιὰ τὴν ἀτομικὴν τους ἐργασίαν ξεχωρίζουν ἐκεῖ μέσα ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας
ὁ Ρόιλος καὶ ὁ Παρθένης, ἢ Φλωρᾶ καὶ μερικοὶ ἄλλοι περὶ τῶν ὁποίων θὰ γράψωμεν ἑναυ-
τικῶς.

Θ. Θωμόπουλος

ΒΕΛΓΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἔως τῶρα ἐγράψαν ἀρκετὰ μελέται διὰ τὴν γαλλικὴν φιλολογίαν εἰς τὸ Βέλγιον.
Οἱ κ. κ. Emile Verhaeren, Albert Mockel, Eugene Gilbert, ἀφίερσαν εἰς γαλλικὰ καὶ
βελγικὰ περιοδικὰ, ἔργα ἐνδιαφέροντα εἰς τὸν κλάδον αὐτὸν τῆς πνευματικῆς ἐνεργείας τῶν
Βέλγων. Γενικῶς ὁμως ὅσοι μέχρι τοῦδε ἔγραψαν ἐστενοχωρήθησαν πολὺ εἰς τὸ νὰ φανοῦν
ἀμερόληπτοι καὶ ἐκλεκτικοί.

Αὐτὰ γράφει ἡ στὴν ἀρχὴ ἐνὸς ἀρθρου του διὰ τὴν βελγικὴν φιλολογίαν ὁ κριτικὸς
Georges Eekhoud, ἑστὸ τελευταῖο τεῦχος τοῦ «*Mercur de France*». Ὁ κ. Hubert
Kraïns, ἔξακολουθεῖ ὁ Eekhoud, διηγηματογράφος καὶ κριτικὸς, ἀιγνωνισμένης ἀπὸ και-

ροῦ πολλοῦ ἀξίας, ἐξέδωκε τελευταίως μίαν μελέτην ἐπὶ τῆς Βελγικῆς φιλολογίας. Ἦν μία ἐξαισία περίληψις τῆς φιλολογικῆς κινήσεως τοῦ τόπου, ἀπὸ τοῦ τελευταίου τετάρτου τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Καθὼς ὑποστηρίζει ὁ Krains, ἀπὸ τοῦ 1830 μέχρι τοῦ 1880, δηλαδή κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν πρώτων πενήντα ἐτῶν τῆς ἀνεξαρτησίας του, τὸ Βέλγιον δὲν παράγαγε παρὰ τρεῖς φιλολόγους: τὸν Charles de Coster, τὸν Octave Pirmez καὶ τὸν André Van Hasselt. Ἐποῦ μὲ ἀκόθειας δόξει τὴν πρωτοπικότητα καὶ τὸ ἔργον τῶν ποδοβιμων αὐτῶν, ὁ Krains διηγεῖται τῆς ἐπαρξίν τῆς συγχρόνου φιλολογικῆς δράσεως ποῦ ἐξεδηλώθη κατὰ τὸ 1880.

Οἱ τρεῖς ρηθέντες συγγραφεῖς δὲν ἐγνώρισαν ζῶντες τὴν ἐπιτυχίαν καὶ τὴν φήμην. Ἐπὶ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν τὸ καλλιτεχνικὸν αἶσθημα ἐφαίνετο καθολοκληρίαν διεφθαρμένον. Διὰ τὴν ἐπέθετο κινεῖς, ἤσκει νὰ ἐπιθεωροῦσε ἑστὰ μουσεῖα τῆς χώρας καὶ ἕνεκα τῶν ζωγραφῶν ἑστὸς ὑποίους ἐπήγγαιναν τότε τὸ χρῆμα καὶ αἱ τιμὴ. Ἐκυριαρχοῦσε μία τεχνητὴ ζωγραφικὴ, χωρὶς εἰλικόινεια καὶ ζωῆ. Ἐπὶ 1870 ἐξεδηλώθη μία ἰσχυρὰ ἀντίδρασις. Νέα περιοδικὰ ἤρχισαν νὰ ὑπερασπίζωνται ἰδέας νεωτέρας καὶ μᾶλλον συμβιβαστικὰς μὲ τὸ ἐθνικὸν πνεῦμα. Τὰ περιοδικὰ αὐτὰ εἶνε Ἡ Artiste, la Revue Artistique, Ἡ Art moderne. Ἐκεῖ ἤρχισαν νὰ πολεμοῦν οἱ περισσότεροι ἐκείνων ποῦ ἀγογγότερα ἔκαμαν ἕνα ὄνομα ὡς φιλόλογοι.

Τὸ περιοδικὸν la Jeune Belgique φέρον εἰς τὴν σημαίαν του τὸ ρητὸν «L'art pour l'art» κατέχει θέσιν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς φιλολογίας τοῦ Βελγίου. Δὲν ἐδημιούργησε τὴν φιλολογικὴν κίνησιν, ἀλλὰ συνέκέντρωσεν εἰς τὰς στήλας του ὅλους τοὺς νέους συγγραφεῖς ποῦ εἰργάζοντο τότε ἑστὴν ἀνάειαν. Ἐστρεψε πρὸς αὐτοὺς τὴν προσοχὴν τῶν σκεπτικῶν ποῦ ἐξοῦσαν μὲ τὴν ἐσφαλμένην ἰδέαν ὅτι μία μικρὰ χώρα μοιραίως δὲν παράγει παρὰ μικροὺς ἀνθρώπους.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΑΛΦΑΒΗΤΑΡΙΟΝ

Ὁ κ. Χαρίσιος Παπαμάρκος, ἐξέδωκε τὸ δεύτερον μέρος ἐνὸς ἐλληνικοῦ ἀλφαβηταρίου ἐγκριθέντος ἐν τῷ διαγωνισμῷ τῶν διδακτικῶν βιβλίων, διὰ τὴν πενταετίαν 1901—1906. Τὸ Β'. αὐτὸ μέρος, ὡς γράφει ὁ συγγραφεὺς, εἶνε πειρακτικῶν τῆς λογικῆς ἀναγνώσεως, ἀν ὑποθετῆ, ἐννοεῖται, ὅτι ὑπάρχει λογικὴ εἰς τὸ ἔργον τοῦ κ. Παπαμάρκου. Ὅσον ἀφορᾷ γιὰ τὴ γλῶσσα ποῦ μεταχειρίζεται, ὁ συγγραφεὺς φαίνεται ὅτι ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν συντηρητικῶν, καὶ μάλιστα, ἀν θέλετε, εἶνε ὀπισθοδρομικός, ἀλλὰ μὲ τὴν ὑψηλὴν σημασίαν ποῦ ἔχει ἡ λέξις αὐτὴ γιὰ τοὺς σφολογιώτατους, φύλακας τῶν Ἀριστοτέλειων τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἐλληνικῆς σοφίας, ποῦ ὀνειρεύονται ἀκόμη τὴν ἐπιστροφήν ἑστὴν γλῶσσα τοῦ Πλάτωνος.

Ἀλήθεια ὅμως εἶνε ὅτι ὁ κ. Παπαμάρκος δὲν φαίνεται νὰ εἶνε τῶν ἄκρων ἑστὸ ἔργον του αὐτό, γι' αὐτὸ εἶνε φυσικὸ ποῦ δὲν συναντᾶται καθ' ὅλα ἑστὴ γλῶσσα μὲ τοὺς λογιωτάτους ποῦ ἀναφέραμε. Πάντοτε ὅμως, φανερόνεται ἕνας θανάσιμος τολέμιος τῶν ὀλεθρίων νεωτεριστῶν ποῦ γυροῦν τὴν εἰσαγωγὴν καὶ τὴν ἐπικράτησιν ἐνὸς βαρβαροῦ καὶ χυδαίου ἰδιώματος, ὁ ὅποιον ἀν ἰσχυρὴν καμμιάν ἡμέραν θὰ ἐπάθαινε τὸ δύσμοιρον ἔθνος μας τὴν μεγαλύτερη συμφορὰ, καθότι «θὰ ἐτέμνετο τότε ἡ χρυσὴ ἄλυσις, ἣτις συνδέει ἡμᾶς πρὸς τὸ περίδοξον παρελθὸν καὶ ἠθέλομεν πέσει βαθμηδὸν εἰς τὴν ἀφάνειαν τῶν ἀνιστορήτων ἡμῶν περὶοικῶν», ὅπως εἶπε τελευταίως ὁ ἕνα του ὑπόμνημα πρὸς τὸν Διάδοχον, ὁ κ. Κλέων Ραγκαβῆς.

Καθὼς εἶπαμε λοιπὸν ὁ κ. Παπαμάρκος, δὲν εἶνε τῶν ἄκρων στίς δοξασιὰς του γιὰ τὴ γλῶσσα. Φθάει μάλιστα σὲ σημεῖον νὰ μὴ περιφρονῆσῃ καθ' ὅλα τὴ δημοτικὴν καὶ νὰ δανεισθῆ καὶ ἀπ' αὐτὴ μερικὰς λέξεις, μονάχα ὅμως τίς ρίζας τους, γιὰτὶ γιὰ τὸ τυπικὸ φροντίζει